

Макаренко А.П., професор, д.е.н.,
Телевінова О.В., магістрант гр. ОА-17-2мд

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОАОА

Основною передумовою здійснення господарської діяльності підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих запасів. Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу підприємств потребує створення системи управління виробництвом, в основу якої має бути покладено формування інформації про виробничі запаси підприємства. Розробка та впровадження основних напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємств передбачає вдосконалення обліку виробничих запасів, які забезпечують керівництво належною інформацією для прийняття управлінських рішень.

В фінансовому обліку інформація про виробничі запаси формується у відповідності до П(С)БО 9 «Запаси» [2], Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування [1].

За базове розуміння категорії виробничих запасів необхідно прийняти визначення наведене в П(С)БО 9 «Запаси» [2], яке аналогічне визначенню наведеному в МСБО 2 «Запаси» [3]. В П(С)БО 9 та МСБО 2 виробничі запаси розглянуті з точки зору можливості віднесення їх до активів підприємства, як категорія обліку.

Для узагальнення інформації про виробничі запаси Планом рахунків передбачено використання рахунку бухгалтерського обліку 20 «Виробничі запаси». Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва. За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом - витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо [1]. Основні бухгалтерські проводки, що відображають рух виробничих запасів, наведені нижче в таблиці 1.

Таблиця 1 – Відображення в обліку операцій з обліку виробничих запасів

№	<i>Зміст господарської операції</i>	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Оприбутковано матеріали, що надійшли від постачальника	201	631
2	Оприбутковано матеріали, придбані підзвітною особою	201	372
3	Оприбутковано матеріали, виготовлені власними силами	201	23
4	Оприбутковано матеріали як внесок до статутного капіталу	201	46
5	Відпущено матеріали у виробництво	23	201

В ході дослідження встановлено, що за допомогою синтетичного обліку неможливо контролювати кожний вид виробничих запасів. Тому, для одержання деталізованої інформації, необхідної для управління запасами за окремими видами і процесами, організується аналітичний облік. З цією метою до окремих рахунків синтетичного обліку та субрахунків відкриваються рахунки аналітичного обліку. Нами пропонується аналітичний облік виробничих запасів навести в наступних розрізах: за місцями зберігання та однорідними групами (механічна група, електрична група тощо) та у розрізі МВО.

П(С)БО 9 встановлено, що оцінка виробничих запасів здійснюється в трьох випадках: при надходженні, вибутті й на дату складання балансу [2]. Відповідно до мети, яку ставить перед собою підприємство, здійснюється вибір оцінки виробничих запасів.

При надходженні виробничі запаси оцінюються і зараховуються на баланс за первісною вартістю, яка включає всі витрати на придбання, обробку та інші витрати, що виникли під час їх доставки до місця знаходження і доведення їх до необхідного стану.

Згідно з вимогами законодавства [2], при відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті, їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу. Порівняння різних методів оцінювання виробничих запасів при їх вибутті дає підстави обґрунтувати наступні аспекти: найменш ризикованим і найпростішим для використання є метод середньозваженої собівартості запасів. Недоліком цього методу є складність визначення середньої ціни в умовах, коли запаси надходять або витрачаються щоденно. Перевага у тому, що оцінку вартості відпущених запасів та їх залишків можна отримати одразу в момент здійснення операції, що дає об'єктивну інформацію про вартість запасів і практично не дозволяє здійснювати маніпуляції з цифрами.

Згідно з П(С)БО 9 оцінка виробничих запасів на дату балансу здійснюється за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Часткове списання запасів до чистої вартості реалізації відповідає принципу обачності, згідно з яким вартість активу не повинна перевищувати суму, яка очікується від продажу або використання.

Основними первинними документами, якими оформлюють операції з надходження та відпуску виробничих запасів є: журнал обліку надходження вантажів, прибутковий ордер, товарно-транспортна накладна, акт про приймання, лімітно-забірна картка, видатковий ордер та інші.

Актуальним аспектом обліку виробничих запасів є раціональна організація документообігу, який забезпечує вчасне надходження необхідної інформації як для обліку, так і для контролю та оперативного управління рухом запасів. Від правильності документального оформлення операцій з надходження запасів залежить правильність віднесення їх вартості на витрати діяльності, а також реальність оцінки незавершеного виробництва та його відображення у звітності.

Список використаної літератури.

1. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування (зі змінами та доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 9 грудня 2014 року № 1591)// [Електронний ресурс] – Режим доступу до журналу: <http://www.dtkk.com.ua>.

2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ МФУ від 20.10.1999 р. № 246 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку: пер. з англ. / за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2012. – 736.